

METODOLOGIJA

**STATISTIKA SPOLJNE TRGOVINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

**SARAJEVO
2005**

METODOLOŠKI DOKUMENTI

**MD
01**

AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE

M E T O D O L O G I J A

**ZA STATISTIKU SPOLJNE TRGOVINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, 2005

Izdaje i tiska: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina,
Sarajevo, Zelenih beretki 26

Odgovara: Zdenko Milinović, ravnatelj

Pripremili: Dr. Sahrudin Sarajčić
Sanja Ambrožić
Haris Čengić
Danijela Tomljenović

Lektorica: Mr. Marija Kovačić

Tehnički urednik: Milenko Stojanović, M. Sci

Tiraž: 100 primjeraka

Molimo korisnike da prilikom uporabe podataka navedu izvor

KAZALO

PREDGOVOR	7
UVOD	9
KRATICE	11
1. TEMELJNI CILJ STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA	13
2. IZVOR PODATAKA	13
3. TRGOVINSKI SUSTAV	13
3.1. Sustav opće trgovine.....	14
3.2. Sustav specijalne trgovine.....	14
4. OBUHVAT PODATAKA	15
4.1. Robe koje su uključene u statistiku vanjske trgovine.....	16
4.2. Robe koje su isključene iz statistike vanjske trgovine.....	18
4.3. Robe koje su isključene iz statistike vanjske trgovine ali se odvojeno evidentiraju za potrebe nacionalnih računa i platne bilance.....	21
5. KOMPILIRANJE PODATAKA ZA STATISTIKU VANJSKE TRGOVINE	21
5.1. Vrijeme registriranja.....	21
5.2. Statistički teritorij.....	22
5.3. Carinski teritorij.....	22
5.4. Ekonomski teritorij.....	22
5.5. Podrijetlo robe.....	23
5.5.1. Domaći proizvodi.....	23
5.5.2. Strani proizvodi.....	23

6. NOMENKLATURE I KLASIFICIRANJE.....	23
6.1. Harmonizirani sustav (HS).....	24
6.2. Kombinirana nomenklatura (CN).....	24
6.3. Standardno međunarodno trgovinsko klasificiranje - SMTK rev. 3.....	25
6.4. Međunarodno standardno industrijsko klasificiranje ekonomskih aktivnosti - ISIC rev. 3.....	26
6.5 Glavne industrijske grupacije prema ekonomskoj namjeni (GIG).....	26
6.6. Središnje klasificiranje proizvoda CPC.....	26
6.7. Nomenklatura država.....	26
7. OBRAČUN STATISTIČKE VRIJEDNOSTI UVOZA I IZVOZA.....	26
7.1. Konverzija valuta.....	27
8. CARINSKE I STATISTIČKE PROCEDURE	28
9. JEDINICE MJERENJA.....	29
9.1. Dopunske jedinice mjerenja (supplementary unit).....	29
10. ZEMLJA PARTNER.....	30
11. DISEMINACIJA PODATAKA.....	31
11.1. Godišnji podaci.....	31
11.2. Mjesečni podaci.....	32
12. POVJERLJIVOST STATISTIČKIH PODATAKA.....	32
13. KOMPARIWANJE PODATAKA.....	33
14. PODACI IZ UPRAVE ZA NEIZRAVNO OPOREZIVANJE BiH.....	33
Aneks.....	35

PREDGOVOR

Donošenjem metodologije za statistiku vanjske trgovine stvoreni su uvjeti za otpočinjanje redovitog praćenja robnog prometa BiH s inozemstvom na mjesečnoj osnovi, kao i usporedba s međunarodnim statistikama i statističkim metodologijama što je pretpostavka daljnje izgradnje, odnosno jačanja jedinstvenog statističkog sustava BiH.

Cilj ove publikacije je poboljšati statističke informacije o robnom prometu s inozemstvom, obzirom da ona pruža osnovu za standardiziranje definicija promatranih statističkih jedinica, definiranje promatranih varijabli i klasificiranje iz oblasti statistike vanjske trgovine.

Publikacija je namijenjena prvenstveno statističarima koji sudjeluju u metodološkim pripremama i prikupljanju statističkih podataka radi boljeg razumijevanja i lakše primjene međunarodnih standarda u redovitim statističkim istraživanjima. Također je namijenjena korisnicima statističkih podataka radi ispravne analize i interpretiranja dobivenih rezultata.

Ova je aktivnost realizirana djelomice kroz projekt "Tehnička pomoć statističkom sektoru BiH II", potporom Europskog povjerenstva, na čemu im se ovom prigodom zahvaljujemo.

Ravnatelj:

Zdenko Milinović

UVOD

Statistika vanjske trgovine ima zadaću obraditi i objaviti podatke o robnoj razmjeni s inozemstvom.

Statistički podaci vanjske trgovine od dvostrukog su značaja: s aspekta domaće ekonomije oni sadrže podatke o smanjenju (na temelju izvoza), odnosno povećanju materijalnih resursa (na temelju uvoza), a s aspekta svjetske ekonomije ovi podaci govore o sudjelovanju naše zemlje u međunarodnoj podjeli rada.

S razvitkom svjetske ekonomije došlo je i do intenziviranja razvitka ekonomskih odnosa među zemljama. Potreba za njihovim što detaljnijim praćenjem i međusobnom usporedbom pokazala je nužnost definiranja određenih standarda kojih će se pridržavati sve zemlje.

Statistički je ured UN objavio publikaciju pod nazivom "Statistika međunarodne trgovine: koncepti i definicije" - "International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions"¹ u kojoj su date preporuke i definicije za statističko praćenje robnih tokova u međunarodnoj trgovini. Ove su preporuke temelj i za Eurostatov dokument "Statistika za trgovinu robama – vodič za korisnike" („Statistics on the trading of goods – User Guide“). Statističko praćenje vanjske trgovine je sukladno Zakonu o carinskoj politici BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 21/98, 34/00 i 10/02) i Zakonu o carinskoj tarifi („Službeni glasnik BiH“ br. 1/98,31/02,19/03 i 40/03).

¹ UN, International Trade Statistics: Concepts and Definitions, United Nations Statistical Papers, Series M, No.52, Rev 2, New York, 1998.

Kratice

BAM - međunarodna oznaka za konvertibilnu marku
BHAS - Agencija za statistiku BiH
BPM - priručnik za platnu bilancu
CN - Kombinirana nomenklatura
CPC - Središnja klasifikacija proizvoda
CIF - cijena robe, osiguranje, prijevoz
EU - Europska unija
EC - Europsko povjerenstvo
EURO - novčana valuta Europske unije
FOB - franko brod
FZS - Federalni zavod za statistiku
GATT - Opći sporazum o trgovini i carinama
GIG -Glavne industrijske grupacije
ISIC rev. 3 - Međunarodna standardna industrijska klasifikacija ekonomskih aktivnosti - revizija 3
IMTSCD - Statistika međunarodne trgovine: koncepti definicije
JCI - jedinstvena carinska isprava
HS - Harmonizirani sustav
NACE rev. 1 - Nacionalna klasifikacija ekonomskih aktivnosti - revizija 1
MIG -Glavne industrijske grupacije
OECD - Organizacija za ekonomski razvitak i suradnju
SITC rev. 3 - Standardna međunarodna klasifikacija trgovine - revizija 3
SMTK rev. 3 - Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija - revizija 3
SNA - sustav nacionalnih računa
RZS RS - Republički zavod za statistiku Republike Srpske
UN - Ujedinjeni narodi
USD - američki dolar
WCO - Svjetska carinska organizacija

1. TEMELJNI CILJ STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA

Temeljni je cilj ovog statističkog istraživanja praćenje robnog prometa Bosne i Hercegovine s inozemstvom kako bi se osigurali adekvatni, točni, ažurni i lako dostupni podaci i informacije svim korisnicima podataka (poslovni subjekti, državni organi, znanstvene ustanove, međunarodne statističke institucije i sve druge zainteresirane osobe i institucije). Statistika vanjske trgovine, zajedno s ostalim baznim statistikama (statistika industrije, graditeljstva i financijska statistika), osigurava sve potrebne podatke za statistiku nacionalnih računa i platne bilance, te nužnu i sigurnu osnovu vladi i njezinim institucijama za vođenje trgovinske i ekonomske politike Bosne i Hercegovine.

2. IZVOR PODATAKA

Prema konceptima, definicijama i preporukama UN kao izvor podataka za statistiku vanjske trgovine se mogu koristiti carinske deklaracije, anketiranje poduzeća, administrativni registri, registri Porezne uprave i registri deviznog tržišta. U tom je smislu preporučeno koristiti carinske baze podataka kao glavni izvor, ali ih i kombinirati s ostalim navedenim izvorima podataka. Međunarodna praksa i iskustvo su pokazali da same carinske deklaracije ne mogu osigurati puni obuhvat u statistici međunarodne trgovine, bilo zbog toga što neke značajne trgovinske transakcije prestaju biti značajne za carinsku kontrolu, ili zbog toga što raspoloživi carinski podaci ne odgovaraju statističkim potrebama. U takvim je slučajevima preporučeno carinske izvore podataka kombinirati s ostalim izvorima.

U statistici vanjske trgovine BiH temeljni je izvor podataka Jedinствена carinska isprava (JCI). Jedinствена carinska isprava je dokument koji deklarant (poslovni subjekt ili druga ovlaštena osoba, npr. špediter) podnosi carinarnici prilikom carinjenja robe. Za prikupljanje i kontrolu ispravnosti carinskih deklaracija na području BiH je odgovorna Uprava za neizravno oporezivanje BiH koja propisuje oblik, sadržaj, način ispunjavanja i podnošenja isprava u carinskom postupku.

Podaci dobiveni od Uprave za neizravno oporezivanje mogu se, suglasno navedenim preporukama UN, kombinirati s podacima dobivenim izravno od kompanija koje su ostvarivale izvozne/uvozne transakcije, u želji da statistika vanjske trgovine pruži što kvalitetnije i pouzdanije podatke svim korisnicima.

3. TRGOVINSKI SUSTAV

Za praćenje tokova međunarodne trgovine robama postoje dva pristupa, koji su blisko povezani s konceptima ekonomskog i statističkog teritorija i korištenja carinskih procedura. Pošto se prikupljanje podataka temelji na carinskim procedurama, u mnogim je zemljama usvojen princip da se statistička granica podudara s carinskom granicom. U tom slučaju statistički teritorij koincidira s carinskim teritorijem.

Postoje dva trgovinska sustava i to:

- Sustav opće trgovine i
- Sustav specijalne trgovine.

Glavna razlika između ova dva koncepta je u tretiranju roba koje prolaze kroz carinska skladišta i komercijalne slobodne zone.

3.1. Sustav opće trgovine

Ovaj sustav podrazumijeva širi koncept i koristi se onda kada statistički teritorij² zemlje odgovara njezinom ekonomskom teritoriju. Prema tomu, pod sustavom opće trgovine uvoz uključuje sve robe koje ulaze na ekonomski teritorij zemlje, a izvoz uključuje sve robe koje napuštaju ekonomski teritorij zemlje. Iz navedenog proizlazi da su u statistiku vanjske trgovine, pored redovitog izvoza i uvoza robe, uključeni: unutarnja i vanjska obrada, zalihe u carinskim skladištima, u komercijalnim slobodnim zonama, industrijskim slobodnim zonama i drugim prostorima pod carinskom kontrolom i nadzorom.

Po sustavu opće trgovine iz vanjske trgovine jedino se isključuje prosti tranzit robe.

IMTSCD daje prednost sustavu opće trgovine obzirom da on pruža opsežnije snimanje vanjskih robnih tokova nego sustav specijalne trgovine, a također osigurava točniju osnovu za procjenu kriterija promjene vlasništva koji se koristi u SNA i BPM.

3.2. Sustav specijalne trgovine

Sustav specijalne trgovine se koristi onda kada statistički teritorij obuhvaća samo određeni dio ekonomskog teritorija (slobodno unutarnje tržište).

Postoje dvije definicije Sustava specijalne trgovine, striktna i proširena. Prema striktnoj definiciji specijalne trgovine u statistiku vanjske trgovine se uključuju samo redoviti izvoz i uvoz. Striktna definicija Sustava specijalne trgovine se veoma rijetko koristi i većina zemalja primjenjuje proširenu definiciju Sustava specijalne trgovine.

Prema proširenoj definiciji uključuje se također vanjska i unutarnja obrada roba koje ulaze ili napuštaju industrijske slobodne zone. S ekonomske točke motrišta ova vrsta industrijske aktivnosti se ne razlikuje od slične aktivnosti bilo gdje unutar ekonomskog teritorija i zbog toga treba biti uključena u statistiku vanjske trgovine.

² Pojmovi statističkog, carinskog i ekonomskog teritorija su definirani u okviru poglavlja Metode kompiliranja podataka za statistiku vanjske trgovine.

Iz navedenog slijedi da su u specijalnu trgovinu uključeni:

- redovit izvoz,
- izvoz na vanjsku obradu,
- izvoz nakon unutarnje obrade,
- redovit uvoz,
- uvoz na unutarnju obradu,
- uvoz nakon vanjske obrade.

Ovim sustavom roba koja iz inozemstva ulazi u carinska skladišta, slobodne komercijalne zone ili na druge prostore pod carinskom kontrolom i nadzorom, kao i privremeni izvoz i uvoz bez promjene vrijednosti, neće biti registrirana kao uvoz, niti će biti registrirana kao izvoz ukoliko bude ponovno izvezena. Prema sustavu specijalne trgovine roba iz carinskih skladišta, slobodnih komercijalnih zona i ostalih prostora pod carinskom kontrolom bit će registrirana kao redovit uvoz tek onda kada uđe na slobodno unutarnje tržište.

U statistici vanjske trgovine BiH koristi se proširena definicija Specijalnog sustava trgovine, što je sukladno preporukama Eurostata (Statistics on the Trading of Goods: User Guide, EC, Eurostat, November 2002).

4. OBUHVAT PODATAKA

Jedinica promatranja statističkog istraživanja robnog prometa s inozemstvom je svaka robna isporuka koja se obavlja u okviru izvoza i uvoza robe, koja je homogena s motrišta vrste proizvoda, zemlje podrijetla, odnosno namjene, načina plaćanja i momenta prelaska granice.

Statistika vanjske trgovine registrira i obuhvaća sve robe koje se dodaju ukupnim nacionalnim materijalnim resursima ili se oduzimaju od njih, bilo ulaskom na carinski teritorij (uvoz) ili izlaskom s njega (izvoz). Robe koje samo prolaze kroz zemlju (robe u tranzitu) kao i robe koje se samo privremeno zadržavaju (privremeni izvoz i uvoz), osim ako nisu u pitanju robe za vanjsku ili unutarnju obradu, ne dodaju se nacionalnim materijalnim resursima niti se od njih oduzimaju, pa se zato i ne uključuju u statistiku vanjske trgovine. Prilikom obavljanja transakcija vanjske i unutarnje obrade vrijednost robe se mijenja, odnosno stvara se dodana vrijednost robe koja se oduzima ili dodaje nacionalnim materijalnim resursima, pa se izvoz i uvoz roba vezan za vanjsku ili unutarnju obradu uključuje u statistiku vanjske trgovine. Statistički je ured UN dao preporuke u svezi transakcije roba, pa se u tom smislu razlikuju sljedeće tri skupine:

- Robe koje se uključuju u detaljnu statistiku međunarodne trgovine,
- Robe koje se isključuju iz detaljne statistike međunarodne trgovine,
- Robe koje se isključuju iz detaljne statistike međunarodne trgovine, ali se odvojeno registriraju kako bi se ti podaci mogli koristiti za potrebe nacionalnih računa i platne bilance.

4.1. Robe koje se uključuju u statistiku vanjske trgovine

-Nemonetarno zlato: To je zlato koje se koristi za industrijske, laboratorijske ili bilo koje druge potrebe osim funkcije zlata kao novca ili podloge za novac. Ovo se zlato zato tretira kao roba i uključuje se u statistiku vanjske trgovine.

-Neemitirane banknote, papiri od vrijednosti i monete koje nisu u opticaju: Ove se stavke ne promatraju kao financijske isprave, već kao roba od interesa za tiskarsku industriju i numizmatičke djelatnosti, odnosno kao proizvodi tih djelatnosti koji se prodaju na tržištu.

-Robe koje se razmjenjuju trampom (barter aranžmani): Robe koje se razmjenjuju trampom po principu roba za robu uključuju se u statistiku vanjske trgovine jer povećavaju/smanjuju nacionalne materijalne resurse (iako postoje neizbježni problemi oko ustanovljenja njihovih vrijednosti).

-Trgovinske transakcije vlade koje ona obavlja za svoj račun: Ovdje je riječ o robnim transakcijama koje čini vlada bez obzira je li riječ o civilnim ili vojnim namjenama. U statistiku vanjske trgovine se uključuju sve robe koje prelaze granicu na temelju komercijalnih ali i drugih ugovora i sporazuma koje je zaključila vlada. U tom se smislu uključuju i sve robe koje vlada šalje ili prima temeljem humanitarnih programa, bez obzira je li riječ o zajmu, daru ili trampu, kao i temeljem ratnih reparacija.

-Robe za vojne namjene: Sve robe koje se uvoze za potrebe vojske i policije uključuju se u statistiku vanjske trgovine.

-Humanitarna pomoć: Hrana, odjeća, lijekovi ili bilo koja druga roba koja ulazi u zemlju ili izlazi iz nje u okviru programa humanitarne pomoći uključuje se u statistiku vanjske trgovine, bez obzira odvija li se pod pokroviteljstvom vlade, međunarodnih humanitarnih ili nevladinih organizacija.

-Roba kupljena od svih kategorija putnika uključujući djelatnike s prebivalištem izvan BiH: Obuhvaćaju se sve kupnje koje po svojoj vrijednosti premašuju statistički prag utvrđen propisima Vijeća ministara BiH koji su na snazi.

-Roba na konsignaciji: Sve robe smještene u konsignacijskim skladištima uključuju se u statistiku vanjske trgovine jer su namijenjene daljnjoj kupnji ili prodaji (konsignacijska prodaja robe), bez obzira što stvarno nisu prodane u isto vrijeme kada su prešle granicu.

-Robe koje se koriste kao mediji za podatke ili software: U ovu kategoriju spadaju setovi koji sadrže diskete ili CD-romove s instaliranim programima i bazama podataka koji su razvijeni za opće ili komercijalne svrhe, a ne po narudžbi, kao i nosači audio-video zapisa (kazete i CD-ovi) koji su snimljeni za opće ili komercijalne namjene i kao takvi namijenjeni tržištu.

-Robe za vanjsku i unutarnju obradu: Ovo su robe koje se šalju u inozemstvo ili unose u zemlju s ciljem njihove obrade, uključujući i obradu po ugovoru. Primjerice: rafiniranje nafte, obrada metala, montaža vozila i dorada odjeće. Iako je riječ o privremenom izvozu i uvozu (jer se roba nakon završene obrade vraća prvom pošiljatelju) ipak se vrše izmjene na robi čime ona prima novu kvalitetu, a to ima i financijski efekt (razlika u cijeni za vrijednost obrade).

-Trgovina robama između majke firme (parent corporations) i njezinih podružnica.

-Vraćena roba: Ako se ranije izvezena roba vrati u zemlju ona se uključuje u statistiku vanjske trgovine, i to registrirana kao uvoz u vremenu kada je vraćena, i isto tako ako se ranije uvezena roba vrati u inozemstvo ona treba biti uključena u statistiku vanjske trgovine registrirana kao izvoz u vremenu kada je vraćena. Ovakve transakcije se također mogu registrirati i odvojeno.

-Električna energija, plin i voda: Međunarodna trgovina električnom energijom, plinom i vodom nije uvijek carinski registrirana u nekim zemljama. Međutim i tada ove transakcije moraju biti uključene u statistiku vanjske trgovine. U BiH se ove transakcije carinski registriraju i uključuju u statistiku vanjske trgovine.

-Poštanske pošiljke iznad vrijednosti definirane po zakonu BiH: Uključuje se sva pošta koja sadrži pošiljke i robe koje se koriste u komercijalne svrhe, a čija ukupna vrijednost premašuje statistički prag utvrđen propisima Vijeća ministara BiH koji su na snazi.

-Efekti migracija: Efekti migracija (vrijednost osobne imovine koju migranti sobom nose) uključuju se u onim slučajevima kada imaju važan ekonomski značaj što je definirano važećim zakonom o carinskoj politici BiH.

-Zalihe roba: Uključuju se robne transakcije "tampon" organizacija (Buffer Stock Organizations) koje prodajom ili kupnjom održavaju određenu razinu zaliha izvjesnih roba s ciljem utjecanja na ponudu i tražnju na svjetskom tržištu.

-Roba pod financijskim zakupom: Postoje dvije vrste zakupa u ekonomskoj praksi, financijski i operativni. Pojam financijski zakup obuhvaća prava, rizik, nagrade i odgovornosti u raspolaganju robom za vrijeme zakupa. Tada se, s ekonomske točke motrišta, zakupac za vrijeme zakupa *de facto* tretira kao vlasnik robe. Robe koje su pod financijskim zakupom, a predmetom su međunarodne trgovine, uključuju se u statistiku vanjske trgovine.

U nekim se slučajevima trajanje zakupa može uzeti kao kriterij je li zakup financijski (rok godina dana ili više) ili operativni (rok manji od godinu dana).

-Brodovi, zrakoplovi i ostala pokretna oprema: Međunarodni trgovinski promet ovakvih proizvoda svakako se uključuje u statistiku vanjske trgovine. Često se međunarodni promet ovakvim robama carinski ne evidentira, a u tom se slučaju ove transakcije trebaju uključiti iz drugih relevantnih izvora kao što su

nacionalni registri (posebni registri posjedovanja ovih kapitalnih dobara koje vode vladine institucije) ili anketiranje poduzeća vlasnika ovih kapitalnih dobara.

-Roba koju su isporučila ili nabavila "of shore" poduzeća locirana na ekonomskom teritoriju zemlje domaćina.

-Ulov ribe i eksploatiranje minerala s morskog dna i spašena roba s havariranih stranih plovila iskrcana u nacionalnim lukama ili roba koju su kupila nacionalna plovila sa stranih plovila na otvorenom moru.

-Snabdijevanje inozemnih zrakoplova i brodova: Sve robe koje predstavljaju zalihe zrakoplova i brodova, a koje se iskrcaju iz inozemnih zrakoplova/brodova na domaćim zračnim lukama/lukama uključuju se u uvoznju statistiku zemlje.

Isto tako sve robe ove vrste koje se na ekonomskom teritoriju zemlje izravno prenose s inozemnih zrakoplova/brodova na domaće zrakoplove/brodove (kao što je npr. pretankiranje goriva) trebaju biti uključene u uvoznju statistiku zemlje. Također, snabdijevanje inozemnih zrakoplova/brodova ovim zalihama od domaćih snabdjevača u nacionalnim zračnim lukama/lukama uključuje se u izvoznju statistiku.

-Prazne boce: Prazne boce koje se javljaju kao roba u komercijalnim sustavima reciklaže (ne vraćaju se prvobitnom punjaču besplatno već se prodaju na reciklažu) predstavljaju trgovačku robu, pa se i ove transakcije uključuju u statistiku vanjske trgovine.

-Otpaci i granule: Otpaci, uključujući i one ekološki opasne, trebaju biti registrirani i klasificirani prema odgovarajućoj carinskoj tarifi i uključeni u statistiku vanjske trgovine ako imaju bilo koliku realnu tržišnu vrijednost.

4.2. Robe koje se isključuju iz statistike vanjske trgovine:

-Monetarno zlato: Monetarno zlato je ono zlato koje se koristi u funkciji novca ili podloge za papirni novac i u tom se smislu razmjenjuje između domaćih i međunarodnih monetarnih institucija i ovlaštenih banaka. Pošto se monetarno zlato tretira kao financijska stavka, a ne kao roba, transakcije njime se isključuju iz statistike vanjske trgovine.

-Emitirane banknote, papiri od vrijednosti i monete u optičaju: Ove se stavke promatraju kao financijske isprave, a ne kao roba, pa se isključuju iz statistike vanjske trgovine.

-Privremeni izvoz i uvoz robe bez obrade: Postoje slučajevi kada se neke robe unose u zemlju ili isporučuju drugoj zemlji na određeni rok nakon kojeg se vraćaju natrag bez bilo koje promjene u kvaliteti i vrijednosti. Primjeri ovakvih roba su sljedeći: roba za sajmove i izložbe, komercijalni uzorci, konji za trke,

umjetnička djela i antikviteti za izložbe, kontejneri i ostala sredstva ambalaže i transporta (npr. kontejner-hladnjača, koji i sam predstavlja posebnu robu, u kojem se unose smrznuti proizvodi koji se redovito izvoze ili uvoze – ovaj kontejner će ući u zemlju ali će se vratiti natrag kada se isprazni), oprema za rad međunarodnih kompanija koje obavljaju poslove unutar zemlje i slično. Ovakav privremeni izvoz i uvoz bez ikakve obrade (ili eventualno s nekom obradom koja ne mijenja narav, kvalitetu ili vrijednost robe) isključuje se iz statistike vanjske trgovine. Dakako, ako je riječ o privremenom izvozu ili uvozu robe na kojoj se prije povrata vrši odgovarajuća obrada koja značajno mijenja narav, kvalitetu i vrijednost robe onda se to uključuje u statistiku vanjske trgovine, posebice ako je to trajnija aktivnost («Lohn» poslovi u tekstilnoj industriji, montaža, remont i popravka i slično). U slučaju da transakcija nije registrirana po odgovarajućim carinskim procedurama koje reguliraju to pitanje, nacionalna statistika treba donijeti kriterij hoće li privremeni izvoz i uvoz smatrati takvom transakcijom gdje se ne mijenja vrijednost robe, pa je neće uključiti u statistiku vanjske trgovine, ili će je smatrati takvom gdje se mijenja vrijednost robe pa će je uključiti u statistiku vanjske trgovine.

-Roba u tranzitu: Roba koja samo prolazi kroz zemlju na svom putu od neke druge zemlje (izvoznik) ka nekoj trećoj zemlji (uvoznik) smatra se robom u tranzitu (provozu). Ova roba uopće ne utiče na materijalne resurse zemlje, pa se zato isključuje iz statistike vanjske trgovine.

-Roba koja cirkulira između matične zemlje i njezinih enklava u drugim zemljama: Carinski teritorij jedne zemlje obuhvaća i njezine enklave koje su smještene na teritoriju neke druge zemlje (veleposlanstva, vojne jedinice stacionirane izvan zemlje i neke druge slične institucije). Isto tako carinski teritorij jedne zemlje ne obuhvaća ovakve enklave drugih zemalja kao i međunarodne organizacije (UN npr.) koje su smještene na njezinom teritoriju. Suglasno ovome svaki se robni promet jedne zemlje s njezinim enklavama u inozemstvu promatra kao unutarnji robni promet i isključuje iz njezine statistike vanjske trgovine. Isto tako, ovakav se promet isključuje iz statistike vanjske trgovine zemlje domaćina enklave jer ta enklava ne pripada carinskom teritoriju zemlje domaćina. Kada su u pitanju međunarodne organizacije, sav promet roba koji one obavljaju neće se uključivati u statistiku vanjske trgovine zemlje domaćina u kojoj su one smještene jer one ne predstavljaju sastavni dio njezinog carinskog teritorija. Kada se robni promet odvija između enklave i zemlje domaćina u kojoj je ona smještena to će se, dakako, uključiti u statistiku vanjske trgovine zemlje domaćina, i to kao uvoz iz zemlje kojoj enklava pripada kada roba ulazi iz enklave u zemlju domaćina, odnosno kao izvoz u zemlju kojoj enklava pripada kada zemlja domaćin šalje robu enklavi. Kada je riječ o robnom prometu između međunarodnih organizacija i zemlje domaćina sva roba koju zemlja domaćin šalje međunarodnoj organizaciji registrirat će se kao njezin izvoz, a sva roba koja ulazi u zemlju iz međunarodne organizacije registrirat će se kao uvoz iz zemlje koja je prethodno tu robu izvezla međunarodnoj organizaciji (zato što međunarodna organizacija nema vlastitu ekonomiju).

